

Теоретичні підходи до визначення страхового ризику

Об'єктивна необхідність страхування зумовлена зростанням рівня ризику в усіх сферах суспільного життя. Відповідно ризик як етимологічне джерело страхових відносин виступає об'єктивним чинником їх виникнення та подальшого розвитку.

У науковій літературі значну увагу приділено вивченню ризику у страхуванні, причому досить часто відбувається підміна понять “ризик” та “страхового ризику”. Тому ретроспективний аналіз наукових поглядів дослідників ризику страхових відносин за радянської доби та сучасних умов дасть можливість виокремити основні підходи до формулювання страхового ризику та визначення сфери його застосування.

Як складне та багатозначне поняття розглядали страховий ризик радянські теоретики Ф.В. Коньшин та Л.І. Рейтман [1, с.31; 2, с.34]. Визначення цих учених є найбільш повними і точними, а тому не втратили своєї актуальності і в умовах сьогодення. Однак, дозволимо собі не погодитися із таким трактуванням страхового ризику як частини вартості майна, яка не охоплена страхуванням, оскільки ризик, що знаходиться на відповідальності страхувальника, не можна вважати страховим.

У сучасній літературі все більшого поширення набуває прагматичний підхід до визначення дефініції “страхового ризику”. Так, М.М. Александрова страховий ризик трактує як прогнозований збиток об'єкту страхування в результаті настання страхової події [3, с.9]. Тлумачення страхового ризику як збитку не відповідає справжньому розумінню цього поняття, адже ризик у страхуванні характеризує імовірність настання страхового випадку, що може призвести до збитку, а може і ні. Як зазначає Т.А. Ротова, “страхують ризик, а не те, що повинно неминуче статися. Будь-який конкретний ризик... – це тільки

можливість настання певної події” [4, с.55]. Разом з цим страхування ризику здійснюється за кожним укладеним договором страхування, проте страхові випадки стаються не за усіма договорами.

З різних аспектів застосування на практиці розглядає страховий ризик В.М. Фурман [5, с.85]. Однак, необґрунтованою є позиція автора щодо визначення страхового ризику як об’єкта страхування та виду відповідальності. Об’єкти страхування не усі можуть бути застрахованими, тоді як страховий ризик виникає лише за тими, що прийняті у страхування. Не зрозумілим є трактування страхового ризику як виду відповідальності, оскільки страховики приймають на відповідальність лише страхові ризики.

Узагальнюючи вище наведене, зазначимо, що в зарубіжній і вітчизняній літературі відсутнє єдине загальноприйняте визначення страхового ризику, що зумовлено багатогранністю та неоднозначністю цього економічного поняття. Більшість дослідників акцентують свою увагу лише на окремих критеріях страхового ризику, водночас недостатньо приділяють увагу комплексному їх вивченню. На нашу думку, при визначенні дефініції страхового ризику необхідно враховувати основні ознаки, що відрізняють його від ризику загалом. При цьому доцільно зазначити, що не усі ризики є прийнятними для страхування, а тому не можна ототожнювати поняття страхового ризику із всіма можливими небезпеками. Найбільш лаконічно цю різницю зазначено у Законі України “Про страхування”: страховий ризик – певна подія, на випадок якої проводиться страхування і яка має ознаки ймовірності та випадковості настання [6].

Література

1. Коньшин Ф.В. Государственное страхование в СССР / Ф.В. Коньшин. – 4-е перераб. и доп. изд. – М.: Госфиниздат, 1961. – 336с.
2. Государственное страхование в СССР: уч. пособ. / [под ред. Л.И. Рейтмана]. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 336с.
3. Александрова М.М. Страхування: навч. посібник / М.М. Александрова. – К.: ЦУЛ, 2002. – 208с.
4. Ротова Т.А. Страхування: навч. посіб. – 2-ге вид. переробл. та допов. / Т.А. Ротова. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2006. – 400с.
5. Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: моногр. / В.М. Фурман. – К.: КНЕУ, 2005. – 344с.
6. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про страхування” №2745-III за станом на 1 грудня 2008 року / Режим доступу: www.rada.gov.ua.

Заявка
на участь в конференції

1. Кнейслер Ольга Володимирівна.
2. Тернопільський національний економічний університет, доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування.
3. Теоретичні підходи до визначення страхового ризику. (Перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України або Теоретичні основи розвитку економіки України).
4. Дистанційна участь у роботі конференції.
5. м.Тернопіль, вул. Львівська, 11 (кафедра фінансів суб'єктів господарювання і страхування), 0974377768.